

GDYNIA. FORDEWIND

**edu
BOOK**

ARTUR PAŁYGA

ADAPTACJA

NA PODSTAWIE REPORTAŻU

ALEKSANDRY BOĆKOWSKIEJ

GDYNIA. PIERWSZA W POLSCE

DARIA KOPIEC

REŻYSERIA

7.3.2026

PREMIERA

„GDYNIA.FORDEWIND”

To teatralna opowieść o mieście w nieustannym ruchu, pchanym wiatrem ambicji, marzeń i nowoczesnych obietnic. Opowiada o człowieku, jego pamięci, lęku i przemianie. To właśnie fordewind – wiatr z pozoru idealny, niosący dokładnie tam, gdzie chcemy dopłynąć, ale kryjący w sobie realne niebezpieczeństwo – staje się kluczową metaforą spektaklu. Realne historie bohaterów reportażu splatają się z fikcyjnymi powołanymi przez autora adaptacji. Realizatorzy zaglądają do nadmorskich piwnic, pukają w okna deweloperów i porywają widzów w podróż, której rytm wyznaczają śpiew i kołysanie fal. W narracji nie brakuje zabawnego tonu, śpiewu i tańca.

Spektakl powstał w ramach obchodów setnych urodzin Gdyni. Jest teatralnym prezentem dla miasta, a jednocześnie pierwszą pełnoobsadową propozycją nowej dyrekcji Teatru Miejskiego w Gdyni, której celem jest promowanie polskiej literatury i dramaturgii oraz tworzenie teatru rozmawiającego o historii i współczesnej tożsamości przy użyciu aktualnych języków i konwencji, w pełnym spektrum gatunków.

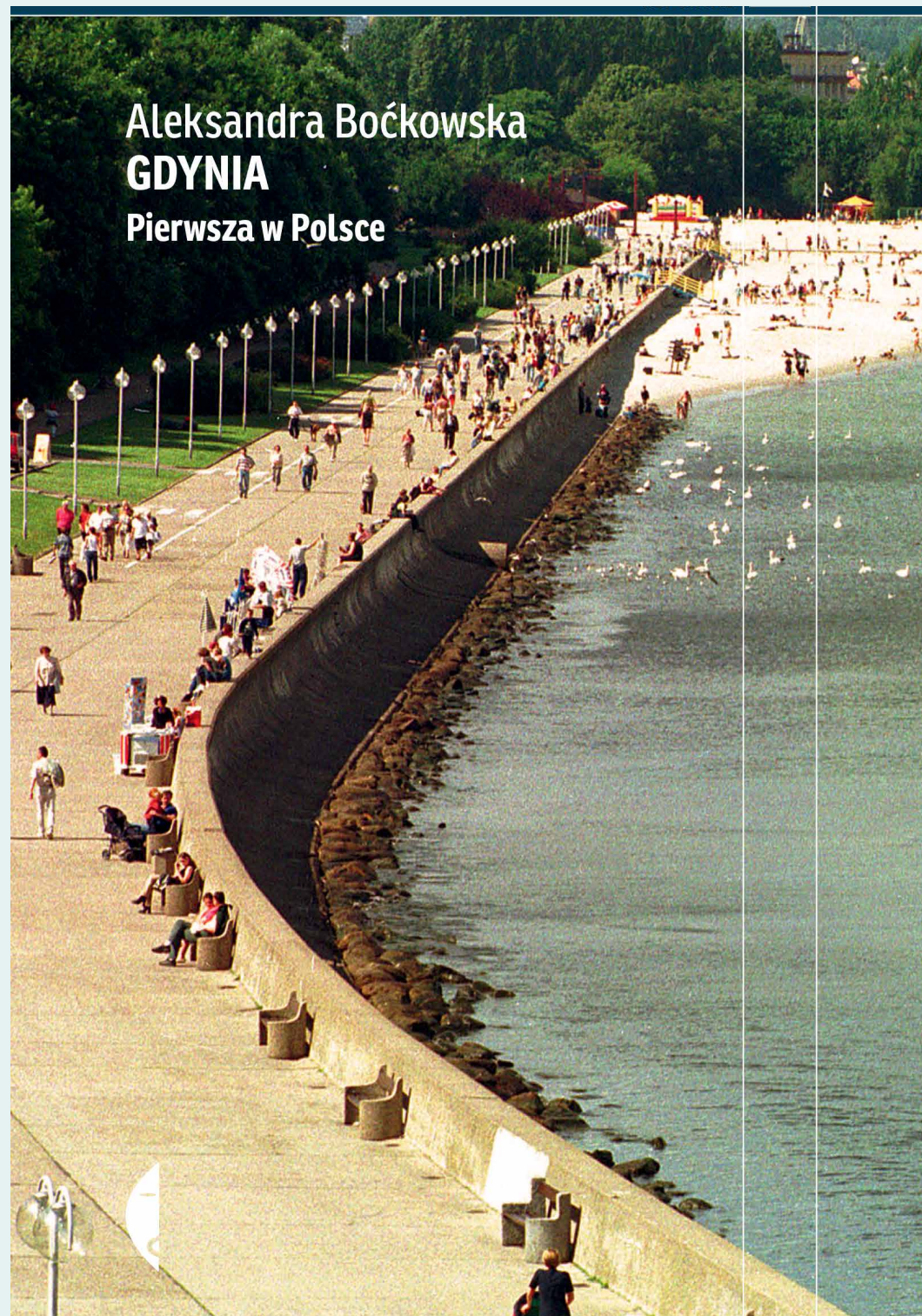

NA PODSTAWIE REPORTAŻU

Aleksandry Boćkowskiej „Gdynia. Pierwsza w Polsce”

“Autorka [...] prowadzi nas przez powojenne dekady życia miasta, które istnieje od ledwie stu lat. Rozmawia z mieszkańcami, społecznikami i politykami, opowiada losy miejsc niemożliwie pięknych, jak basen na Polance Redłowskiej, i niemożliwie zapomnianych, jak osiedle Pekin. Sprawdza, jak działa pamięć o tragicznym Grudniu 1970. Na wypucowanych fasadach modernistycznych kamienic szuka rys [...]. Reportaż Aleksandry Boćkowskiej to pasjonująca opowieść o złożonej historii Gdyni, miasta, które od dziesięcioleci zajmuje szczególne miejsce na mapie Polski – tej właściwej i wyobrażonej”.

opis: Wydawnictwo Czarne

EKSPLIKACJA REŻYSERSKA,

czyli spisana wizja artystyczna, zawierająca intencje, inspiracje i sposób narracji sztuki

aut. **Daria Kopiec**

„Spektakl [...] opowiada w sposób metaforyczny o temacie kryzysu, o momencie przełomowym, w którym zarówno idealizowana przeszłość, jak i wielkie oczekiwania co do przyszłości stoją naprzeciw temu, co żywotne i autentyczne. Bohaterowie spektaklu w pewien nieoczywisty sposób realizują te napiętności i pragnienia związane z miastem Gdynia”.

“[...] to również spektakl o odrzuceniu marzenia o onnipotencji. Zarówno historia miasta Gdyni, jak i historie bohaterów sugerują, że pomimo chęci czy ambicji nie mogą uchronić się przed stratą i nieprzewidywalnością życia, przed pomyłkami, przed straconymi szansami [...]. To porzucenie marzenia, że uniknie się w życiu strat, idąc tylko drogą sukcesów i zysków. To kłamstwo kapitalistycznego świata [...]. Im głębiej wkraczamy w akcję, tym ujawnia się bardziej wewnętrzny krajobraz napiętności, oczekiwań, nieumiejętności radzenia sobie ze stratą, lęk przed nieznanym. Taki obraz wyłania się również z reportażu Aleksandry Boćkowskiej: Gdynianie zanurzeni w micie tego miasta, w oczekiwaniach na przyjście lepszego jutra, zanurzeni w tym, co było, bez realnego spojrzenia na to, co jest realne. W pewnym sensie taka jest natura ludzka i dlatego realne historie bohaterów reportażu są opowiedziane w fikcyjnym towarzystwie bohaterów powołanych na rzecz spektaklu. Dzięki połączeniu prawdziwych opowieści mieszkańców Gdyni, zderzonych z fikcyjnymi postaciami, możemy przeprowadzić jednocześnie historię o zabarwieniu dokumentalnym, jak i psychologicznym”.

“Spektakl powstaje w ramach obchodów urodzin Gdyni. Jest to wielkie wydarzenie, które powinno być celebracją i takie sceny są również w tkance narracji; zabawne, trochę ironiczne, taneczne. Jednak, aby stanąć do tak poważnych celebracji urodzin 100-lecia Gdyni, warto podjąć trud refleksji, uznania tego, co było, co nigdy nie wróci, co jest darem przeszłości, by złapać głębszy oddech w tym, co jest tajemnicą przyszłości [...]”.

W PIGUŁCE

WĄTKI KLUCZOWE

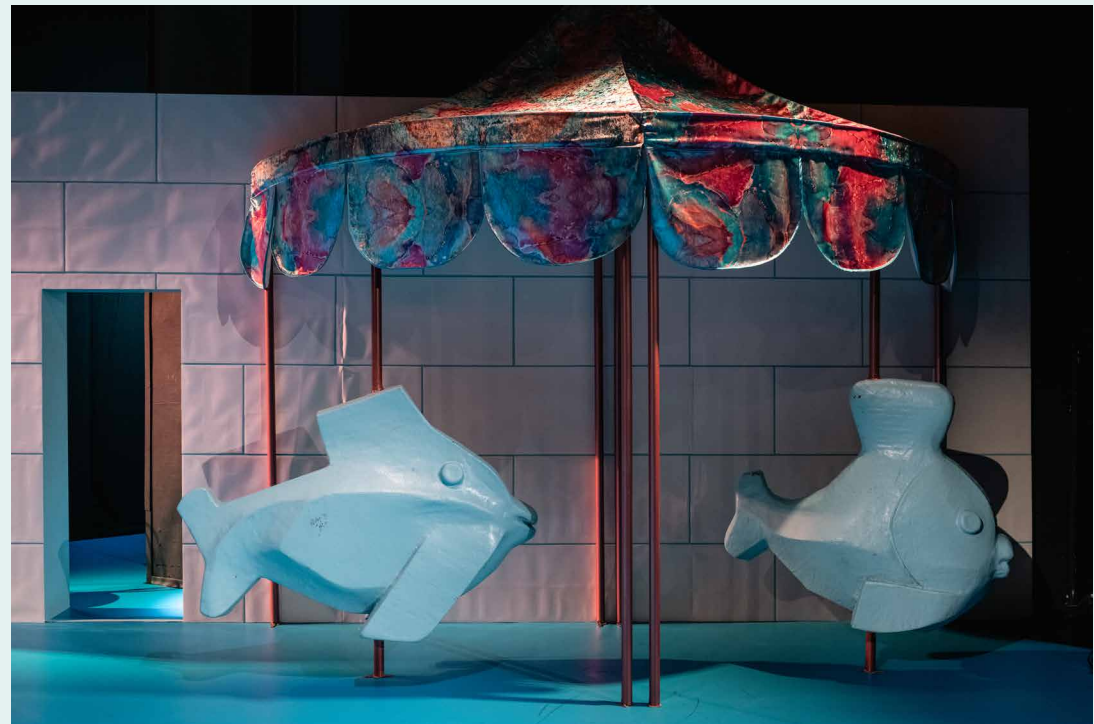
historia Gdyni • 100-lecie • miasto • mieszkańcy • współczesny mit • morze
• tożsamość • prawda • presja społeczna

FORMA

spektakl z elementami muzycznymi, choreografią i utworami śpiewanymi •
zawiera wątki autotematyczne (pracę nad spektaklem)

MIEJSCE

miasto (Gdynia) przedstawione jako przestrzeń nieokreślona, liminalna,
pomiędzy światami, oniryczna, surrealistyczna • przestrzeń wywołująca
uczucie zawieszenia, niepewności, pustki, odrealnienia, pięknej fasady bez
głębi • estetyka nawiązująca do wesołego miasteczka lub cyrku

STRESZCZENIE

Do Gdyni przybywa Goldie (Marta Kadłub) – dziennikarka z Warszawy, która przyjechała do nadmorskiego miasta bynajmniej by odpoczywać, słuchając szumu fal, a żeby napisać reportaż o miejscu i o ludziach. W pierwszych momentach spektaklu Goldie poznaje Silvermana (Piotr Michalski) – niespokojnego reżysera, udręczonego przez aktualny projekt sztuki o Gdyni, zleconej przez miejskich urzędników. Z czasem nawiązują głębszą relację, która staje się dla nich osobliwym oparciem w trudnych i przytłaczających momentach. Goldie zatrzymuje się u Gospodyni (Elżbieta Mrozińska) – ta wynajmuje jej mieszkanie na czas pobytu i tym samym na czas pisania reportażu. Gospodyni jest bardzo nieprzychylna zamiarom głównej bohaterki, argumentując, że jej reporterscy poprzednicy poświęcają zbyt mało czasu na poznanie miasta, aby o nim pisać. Ekscentryczna kobieta okazuje się zarówno przewodniczką Goldie po miejscach i ludziach, jak i określa się jako sama Gdynia.

Goldie rozpoczyna swoją podróż, spotykając na swojej drodze różne charaktery, opinie i postawy. Mierzy się z niechęcią, odrzuceniem, ale też z groteską i dziwactwem. Poznaje Gdynię na wielu płaszczyznach: obecnych mieszkańców, stan portu, zapędy do kształtowania mitów, prestiżowe aspiracje, problemy i rozterki, dusze tych, którzy kiedyś mieli wpływ na miasto, a nawet florę i fundamenty naturalne.

Równolegle widzimy proces twórczy Silvermana. Jedną z głównych przyczyn jego wątpliwości jest nacisk ze strony władz, które powierzają mu pracę nad spektaklem dla miasta. Wiele z jego pomysłów jest odrzucana, ponieważ mijają się z wizją urzędników oczekujących spektakularnego efektu.

Refren „Gdyni. Fordewind” stanowią Fale (Weronika Nawieśniak, Martyna Małoliniec, Krzysztof Berendt), które biorą udział w sztuce Silvermana, ale jednocześnie symbolizują morze: regularnie powracające (oddychające), hipnotyzujące, uwodzjące, zawsze obecne.

WYBRANI BOHATEROWIE

„Główni bohaterowie spektaklu; reżyser, dziennikarka i gospodyni reprezentują trzy różne etapy doświadczenia momentu kryzysu [...]. Każdy z tych bohaterów jest w momencie impasu, zatrzymania, refleksji. Próbują spełniać swoje społeczne role, uspokajając się i usprawiedliwiając swoje postępowanie [...]. Każdy z nich potrzebuje skonfrontować się z tym, co bolesne, nieprzeżyte, nieopłakane, niezobaczone. Uznać i zaakceptować przeszłość”.

(fragment eksplikacji reżyserskiej Darii Kopiec)

„Opisani przez Aleksandrę Boćkowską bohaterowie opowiadają z ogromną nostalgią o czymś, co już było. Oboje z Arturem [Pałygą – dop. KD] wiedzieliśmy, że mamy tu do czynienia z tematem straty. Żałobą po wyobrażeniu »miasta z morza i marzeń«. A jednocześnie tym nowym momentem, w którym trzeba przetrzeć oczy, zdjąć różowe okulary i przyjąć rzeczywistość, zaakceptować ją. Dlatego powołaliśmy naszych bohaterów: Pisarkę, Reżysera i Gospodynię i postawiliśmy ich w tym momencie, dając szansę na odnalezienie nowej, własnej drogi”.

(fragment wywiadu z Darią Kopiec; rozmowę prowadziła Sabina Czapryńska)

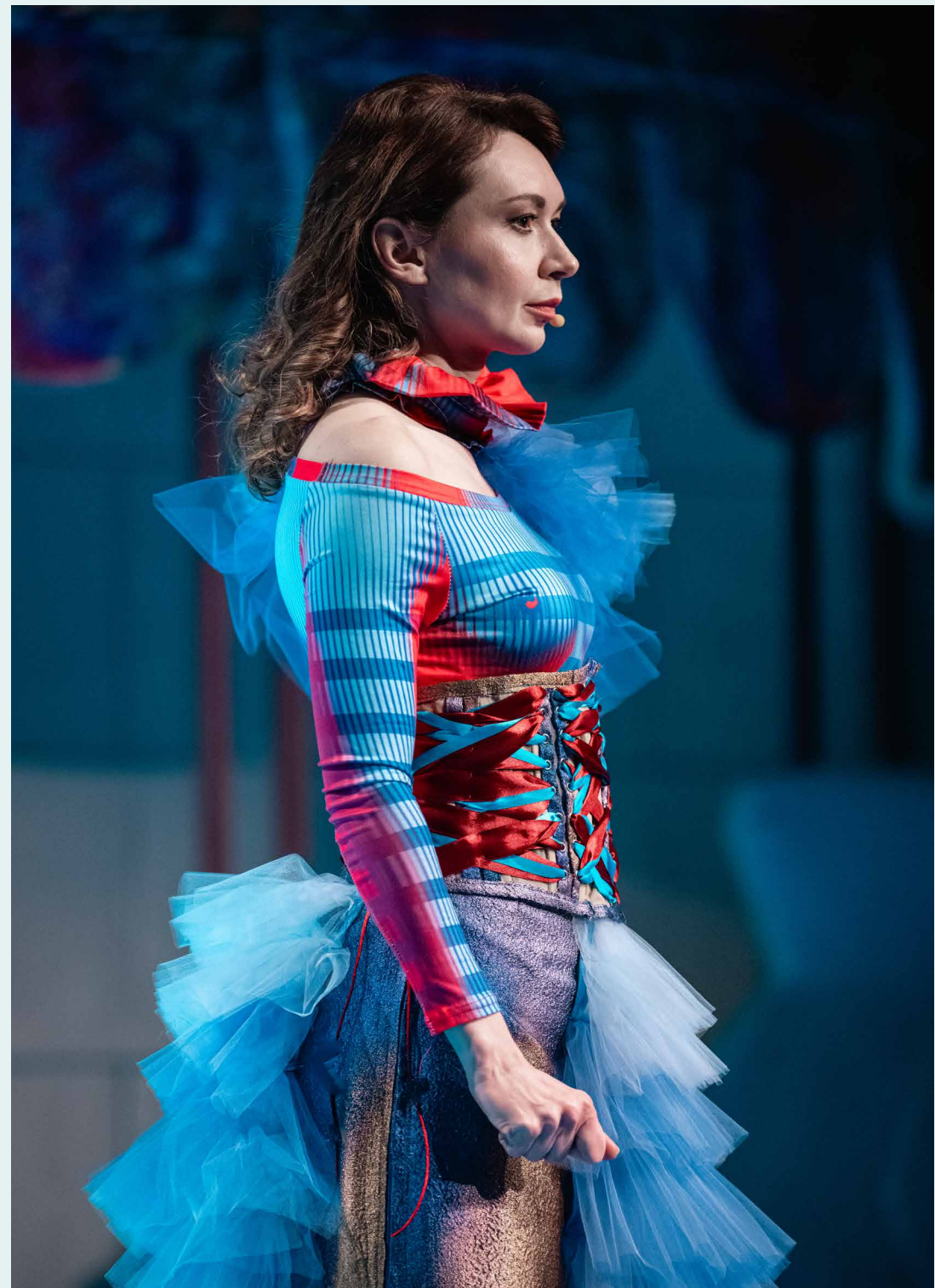
WYBRANI BOHATEROWIE

GOLDIE (MARTA KADŁUB)

To dziennikarka z Warszawy, która przybyła do Gdyni z zamiarem napisania reportażu. Wierzy, że potrafi słuchać ludzi. Sfrustrowana jest jednak tym, że niewiele z tego, co usłyszy, może tak naprawdę uwzględnić w swoich tekstach. W trakcie pobytu w surrealistycznym świecie spotyka mieszkańców: tych obecnych i tych przeszłych, którzy pokazują jej fundamenty Gdyni i gdyńskości. Ekscentryczni mieszkańcy Gdyni, choć przyjmują ją pogodnie i chętnie zapraszają do swojego grona, są nastawieni sceptycznie względem powstającego reportażu Goldie. Zarzucają jej brak kompetencji do pisania o ich ukochanej Gdyni.

„Nie czuję Gdyni każdym nerwem, a zakochuję się gdzie indziej. Ale od pisania o mieście do urządzania miasta jest tak długa droga, że zaryzykuję” – odpowiada Goldie w jednej ze scen zbiorowej dyskusji o aktualnej kondycji miasta.

Postać Goldie i jej wewnętrzna podróż są skoncentrowane na wątku szukania tożsamości, (nie)umiejętności zachowania dystansu do życia (własnego i miasta) oraz na wątku ukrywania prawdy o sobie za piękną fasadą. Starając się dotrzeć do fundamentów i korzeni miasta, odkrywa także swoje wnętrze.

WYBRANI BOHATEROWIE

SILVERMAN (PIOTR MICHALSKI)

To reżyser w trakcie procesu twórczego nad spektaklem na zamówienie urzędników. Kryje w sobie głębokie poczucie beznadziei i bezpowrotnych strat z przeszłości, przede wszystkim jako artysta. Dostrzega swój kryzys twórczy, z którego nie potrafi wyjść ani mu zaradzić. Jest jednym z elementów autotematycznych “Gdyni. Fordewind”: w trakcie spektaklu widzimy pracę nad sztuką traktującą o mieście, m.in. castingi i próby.

„Oklaski, nagrody, doceniają, piszą, mówią, gratulują. No to czujesz to coś w sobie. To znaczy zawsze czułeś, ale nie wiedziałeś, że to tyle warte, a teraz wiesz [...]. I przychodzą, oglądają, klaszczą [...]. Ale potem widzisz tych wszystkich, którzy czekają, aż zwolnisz miejsce. Bo miejsca nigdy nie jest dosyć. A ty zajmujesz”.

Postać Silvermana odzwierciedla przytłaczającą presję, potrzebę prestiżu i utrzymywania pięknego miotu, pomimo szkód na polu artystycznym i mentalnym. To także bohater, który przypomina, jak trudna jest praca twórcza z tak obszerną materią jak historia miasta i jego mieszkańców.

WYBRANI BOHATEROWIE

GOSPODYNI (ELŻBIETA MROZIŃSKA)

Gospodyni wynajmuje mieszkanie na pobyt Goldie i jest pierwszą osobą, która wprowadza Warszawiankę w przestrzeń i klimat miasta. Ekscentryczna, sarkastyczna i nieco oschła bohaterka wydaje się pogodzona z błędami przeszłości i swoim losem. Z czasem jednak okazuje się, że nie przepracowała swoich osobistych strat do końca i znajduje ujście w kryzysowych momentach, których świadkiem jest Goldie.

Z jednej strony utrzymuje narrację godną współczesnego mitu: „Nigdzie w Polsce, nigdzie na świecie takiego widoku nie uświadczysz. Rano wschód słońca, wieczorem zachód. Zakocha się pani. Każdy się zakochuje. To prestiż tu mieszkać” – mówi do Goldie podczas pierwszego spotkania. Z drugiej strony pod tą piękną mityczną warstwą kryje się żywa rana. W momencie kryzysu Gospodyni wykrzykuje do dziennikarki: „To ja jestem Gdynia. Co! Zdziwiona? Nie tak sobie mnie wyobrażałaś? [...] No patrz! Przypatrz się! Opisz! Co widzisz? [...] Co chcesz wiedzieć? Chcesz coś jeszcze wiedzieć o mnie, czy już wszystko wiesz z góry? Dostarczyć ci fakty, żebyś miała czym zapełnić te strony przed potwierdzeniem tezy?”.

Postać Gospodyni jest uosobieniem Gdyni i pojmowania gdyńskości. Z początku utrzymująca narrację o pięknym mieście, w którym trzeba się zakochać, później coraz głębiej osuwa się we własny kryzys i gorzką auto-refleksję, której kulminacją jest finałowy monolog: „Nie mogę spać nocami. Myślę, co źle zrobiłam i dlaczego. I czego właśnie nie zrobiłam. I wątkuję w kółko ciągle te same sytuacje i szukam błędu, potwierdzenia, że jestem winna. Że się tak sama załatwiłam. Bo młodość, młodość i wiatr w plecy, bo to jest właśnie fordewind. To dobry wiatr. Szybko się płynie [...]. Tylko nie możesz zrobić skrętu [...]. Ta łatwość gubi. Bo przy skręcie możesz się wykoleić z kursu. Bo przy skręcie nie wieje w plecy, tylko w bok. I się wywracam. Bo zapomniałam, jak to jest, gdy trzeba zmienić kurs, a nie gnać na ślepo”.

WYBRANI BOHATEROWIE

MIECZYSŁAW (GRZEGORZ WOLF)

To postać, którą kojarzyć można z Mieczysławem Plucińskim – konstruktorem i żeglarzem. Jego historię opisuje także Aleksandra Boćkowska w swoim reportażu. Goldie wraz z Gospodynią metaforycznie schodzą do podziemi miasta, gdzie spotykają dusze jej przeszłych mieszkańców, m.in. Mieczysława. On i kilkoro innych bohaterów przedstawia Goldie fundamenty Gdyni i tym samym nakłania do przemyśleń o samej sobie. W podziemiach bohaterka napotyka także szukającego duszy w głazie Podziemnego Mariana ([Maciej Wizner] odwołującego się do Mariana Niemierkiewicza, jednego z inicjatorów budowy byłego basenu na Polance Redłowskiej) oraz ekstrawagancką Podziemną Salcię ([Agnieszka Bała] nawiązującą do Salci Hałas, która była przewodniczką Aleksandry Boćkowskiej po florze i korzeniach Gdyni – dosłownie i w przenośni).

W wywiadzie z Sabiną Czapryńską Artur Pałyga (autor scenariusza) powiedział: „[...] obraz miasta jest namalowany historiami zwykłych ludzi, nie wielkich postaci historycznych, a właśnie zwykłych, niebohaterskich, którzy przyjechali tu, wnosząc swoje osobiste pasje, sprawy, namiętności. I tym dali podstawę, fundament temu miastu. Że u podstaw filozofii Gdyni leży społeczne zaangażowanie, działanie na rzecz innych”.

KTÓRE WĄTKI SZCZEGÓLNIE WARTO OMÓWIĆ PO SPEKTAKLU?

Pytania pomocnicze – wyjście do dyskusji

WĄTEK 1: WSPÓŁCZESNY MIT

- Jak opisywana jest Gdynia przez różnych bohaterów, z różnych perspektyw?
- W jaki sposób mieszkańcy przyjmują Goldie?
- Na czym im zależy? Czego się boją?
- Na czym może polegać mit Gdyni? W jaki sposób się go utrzymuje?
- Jak zachowuje się Goldie wobec mieszkańców? Jakie ma obserwacje?
- Do jakich wniosków dochodzi Gospodyni, a do jakich Goldie?
- Jakie sytuacje pokazują nam, że przyjęta narracja o mieście jest nieprawdziwa lub przesadzona?
- Jak w tym kontekście można interpretować słowa urzędników w rozmowie z Silvermanem: „Ci ludzie nie chcą oglądać siebie na scenie. Chcą oglądać, jacy mogliby być, a nie jacy są. Im jest potrzebny mit, a nie zwierciadło”?
- Jak w kontekście mitu można odczytywać estetykę kempową w scenografii i kostiumach?
- Czy współczesny mit może być pozytywny?

! Przy wątku 1 warto porozmawiać także o podobieństwach i różnicach pojęć takich jak współczesny mit, propaganda, opinia publiczna: jakie elementy składają się na te zjawiska, kogo dotyczą, jaki jest ich cel lub z czego się rodzą, na co mają wpływ.

KTÓRE WĄTKI SZCZEGÓLNIE WARTO OMÓWIĆ PO SPEKTAKLU?

Pytania pomocnicze – wyjście do dyskusji

WĄTEK 2: PRESJA SPOŁECZNA

- Z jakim problemami mierzą się Goldie, Silverman i Gospodyni?
- Czego poszukują, a czego im brakuje?
- Czym kierują się podczas podejmowania decyzji?
- Skąd pochodzi presja, którą odczuwają?
- Jak w kontekście presji można odczytywać podtytuł spektaklu – fordewind – oraz finałowy monolog Gospodyni (zał. 1)?
- Jak można zinterpretować presję, posługując się podanymi fotografiami ze spektaklu?

OBSADA

Goldie | Marta Kadłub
Silverman | Piotr Michalski
Gospodyni | Elżbieta Mrozińska
Aleksandra/Marynarzowa Barbara | Monika Babicka
Deweloper Sebastian | Jacek Bała
Walerian/Podziemny Marian | Maciej Wizner
Psujabawa Tomasz/Urzędnik Młodszy | Szymon Sędrowski
Kamila/Helena | Olga Barbara Długońska
Elżbieta/Aktorka | Beata Buczek-Żarnecka
Benita/Fala | Martyna Małoliniec
Barbara/Fala | Weronika Nawieśniak
Aleksandra/Podziemna Salcia/Marynarzowa Krystyna | Agnieszka Bała
Edmund/ Inżynier w Palcie/Senior/Leon | Bogdan Smagacki
Jan/Inżynier W Garniturze/Aktor/ Zbigniew | Rafał Kowal
Urzędnik Starszy | Mariusz Żarnecki
Mieczysław | Grzegorz Wolf
Fala | Krzysztof Berendt

REALIZACJA

Reżyseria i scenografia | Daria Kopiec
Adaptacja | Artur Pałyga
Muzyka | Aleksandra Gronowska
Kostiumy | Patrycja Fitzeł
Choreografia | Michał Przybyła
Asystent reżyserki | Krzysztof Berendt
Suflerka | Ewa Gawron
Inspicjent | Tomasz Czajka
Producentka | Marta Pałubicka

Tekst oryginalny | Aleksandra Boćkowska

Przygotowanie merytoryczne EduBook | Klaudia Dzierugo
Tekst | Klaudia Dzierugo
Fotografie | Piotr Pędziszewski

ZAŁĄCZNIK 1

*Nie mogę spać nocami.
Myślę, co źle zrobiłam i dlaczego.
I czego właśnie nie zrobiłam.
I wątkuję w kółko ciągle te same sytuacje i szukam błędu,
potwierdzenia, że jestem winna.
Że się tak sama załatwiłam.
Bo młodość, młodość i wiatr w plecy, bo to jest właśnie fordewind.
To dobry wiatr. Szybko się płynie. I tnie się fale przewspaniale!
Tylko nie możesz zrobić skrętu.
To znaczy, ale szkoda, bo wiatr cię niesie.
Ta łatwość gubi.
Bo przy skręcie możesz się wykoleić z kursu.
Bo przy skręcie nie wieje w plecy, tylko w bok.
I się wywracam.
Bo zapomniałam, jak to jest, gdy trzeba zmienić kurs, a nie gnać
na ślepo.
I potem już się nie da wrócić.
A młodość jakoś nagle mija.
Jakoś się nagle okazuje, że już jej nie ma.
I że nie chodzi o to w życiu, żeby na ślepo gnać przed siebie.
A tu manewry nie wychodzą. Niewyuczone.
Tonę raz, wychodzę z życiem, tonę znowu, wychodzę z życiem.
Ale strach już trochę dławi, więc się staram jakoś tak dalej płynąć
z prądem.
Ale osiadam na mieliźnie.
I widzę to podwodne życie. Te małe rybki, te muszelki.
Zanurzam dłoń. Chcę wyjąć muszlę z dna.
I cofam.
Niech sobie leży. Może ktoś się tam w niech chroni w środku.
Może komuś jest potrzebna.
Wyciągam dłoń, moją dojrzałą, co tyle przeszła ze mną, dłoń.
Dotykam mokrą dłonią twarzy.
Czoła, brwi, powiek.
Czuję na ustach, jak z oczu spływa słona woda.*

**ZAPRASZAMY NA
STRONĘ WWW**

TEATR GOMBROWICZA.ART.PL/EDUKACJA/

**edu
BOOK**

EDUBOOK

Materiały edukacyjne
do spektakli – wsparcie
dla nauczycieli
i pedagogów, którzy
chcą zgłębić temat ze
swoimi podopiecznymi
przed lub po spektaklu.

TED

**TED
(TEATR-EDUKACJA
-DYDAKTYK)**

Oferta dla
współpracujących
nauczycieli – zniżkowe
bilety na najnowsze
spektakle w cenie 30 zł.

eksperymentuje

MY

EksperymentujeMY

Oferta warsztatów
do spektakli, rozmowy,
masterclassy.
Warto na bieżąco
sprawdzać nasze
propozycje.

edukacja@teatrgombrowicza.art.pl

**Teatr Miejski
w Gdyni**

INSTYTUCJA KULTURY
FINANSOWANA
PRZEZ MIASTO GDYNIA

TEATR GOMBROWICZA.ART.PL

TE
AT
R

MIEJSKI W GDYNI

BE
MA
26